

30. అర్ రూమ్ (రోమన్ సామ్రాజ్యం) సూరా

సరిశయం

ఈ సూరా మక్కా కాలానికి చెందినది. ఇందులో మొత్తం 60 ఆయతులు ఉన్నాయి. ఈ సూరా ముఖ్యంగా ఏకదైవారాధన, మరణానంతరం మళ్ళీ లేపబడడం, ప్రవక్తలందరినీ విశ్వసించడం, వారిపై అవతరించిన దివ్యగ్రంథాలను అన్నింటినీ విశ్వసించడం, శిక్షా బహుమానాలు వంటి మౌలిక విశ్వాసాలను ఈ సూరాలో నొక్కిచెప్పడం జరిగింది. ఈ సూరాలో ప్రస్తావించబడిన భవిష్యవాణి - క్రయిస్తవ బైజాంటైన్ సామ్రాజ్యం, బహుదైవారాధక పర్షియన్ సామ్రాజ్యాన్ని ఓడిస్తుందన్న భవిష్యవాణి - తర్వాత నిజమయ్యింది. ఈ ప్రస్తావన 2-5 ఆయతుల్లో ఉంది. చారిత్రకంగా పర్షియన్ సామ్రాజ్యం అగ్నిని ఆరాధించే ప్రజల సామ్రాజ్యం. పర్షియన్లకు అరబ్బుతెగలతో మైత్రి సంబంధాలు ఉండేవి. కాగా బైజాంటైన్ సామ్రాజ్యం క్రయిస్తవ సామ్రాజ్యం. అంటే గ్రంథప్రజల సామ్రాజ్యం. పర్షియన్ సామ్రాజ్యం ఏడవశతాబ్దం ప్రారంభ సంవత్సరాల్లో బైజాంటైన్ సామ్రాజ్యాన్ని ఓడించింది. ఈ వార్త అరబ్బుతెగల్లో పర్షియన్ సామ్రాజ్యంతో మైత్రి సంబంధాలు కల ఖురైష్ తదితర తెగలకు సంతోషకారణమయ్యింది. కాని బైజాంటైన్ సామ్రాజ్య పరాజయం ముస్లిములకు విచారాన్ని కలిగించింది. ప్రవక్త ఈసా(అస) తీసుకొచ్చిన దైవసందేశానికి కొనసాగింపే ప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం) తీసుకు వచ్చిన దైవసందేశం. అందువల్ల గ్రంథ ప్రజలకు చెందిన బైజాంటైన్ సామ్రాజ్యం పరాజయం పాలు కావడం, బహుదైవారాధక పర్షియన్ సామ్రాజ్యం విజయం సాధించడం వారికి విచారాన్ని కలిగించింది. ఈ నేపథ్యంలో ఈ సూరా అవతరించింది. ఈ సూరాను అరబ్బు తెగలు అపహాస్యం చేసాయి. ఈ సందర్భంగా బైజాంటైన్ సామ్రాజ్యం విజయం సాధిస్తుందన్న భవిష్యవాణిని వినిపించింది. ఈ భవిష్యవాణి తర్వాత నిజమయ్యింది. బైజాంటైన్ సామ్రాజ్యం పర్షియన్ సామ్రాజ్యాన్ని ఓడించింది. ఈ సూరాలో ఉన్న మరొక భవిష్యవాణి, ప్రపంచవ్యాప్త ఉపద్రవం గురించినది. ఈ భవిష్యవాణి పర్యావరణ కాలుష్యానికి కూడా వర్తించే భవిష్యవాణి. నేలపై, సముద్రాలలో మనిషి సృష్టించిన ఉపద్రవం వ్యాపిస్తోంది.

30. అర్ రూమ్ సూరా

అవతరణ : మక్కా ఆయతులు : 60

అపార కరుణామయుడు, పరమ కృపాశీలుడైన
అల్లాహ్ పేరుతో

1 - 2 అలిఫ్ - లామ్ - మీమ్.

రోమనులు ఓడిపోయారు -

3 సమీప భూభాగంలో. అయితే (ఈ) అపజయం తరువాత త్వరలోనే వారు విజేతలవుతారు.

4 కొన్నేండ్లలోనే (తొమ్మిదేండ్లలోపే!). దానికి ముందైనా, తరువాతైనా నిర్ణయాధికారం అల్లాహ్ దే. ఆ రోజు ముస్లింలు సంతోషిస్తారు -

5 అల్లాహ్ అండదండల వల్ల.¹ ఆయన తాను కోరిన వారికి సహాయం చేస్తాడు. ఆయన మాత్రమే సర్వాధికుడు, దయాశీలి.

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلَمْ ۙ غَلَبَتِ الرَّوْمُ ۙ

فِيْ اَذْنٰی الْاَرْضِ وَهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ عَلَیْهِمْ سَیْعِلُوْنَ ۙ

فِيْ بَضْعِ سِنِیْنَ ۗ ؕ لِلّٰهِ الْاَمْرُ مِنْۢ قَبْلُ وَمِنْۢ بَعْدُ

وَيَوْمَئِذٍ یَّفْرَحُ الْمُؤْمِنُوْنَ ۙ

بِنَصْرِ اللّٰهِ یَنْصُرُ مَنۢ یَّشَآءُ ۗ وَهُوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ۙ

1. మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం) కాలంలో అరేబియా సమీపంలో రెండు పెద్ద సామ్రాజ్యాలుండేవి. వాటిలో ఒకటి : పారసీక (ఈరాన్) సామ్రాజ్యం. రెండవది : రోము సామ్రాజ్యం. పారసీకులు అగ్ని పూజారులు. రోమనులు క్రైస్తవ మతస్తులు. అంటే గ్రంథం కల ప్రజలు. ఆ కాలంలో అరబ్బు ముష్రిక్కులు పారసీకులను అభిమానించేవారు. వారికి తమ నైతిక మద్దతును కూడా ప్రకటించేవారు. ఎందుకంటే ఉభయులూ బహుదైవారాధకులే గనక. అదే సమయంలో ముస్లింల నైతిక మద్దతు, సానుభూతి రోమనుల వైపు ఉండేది. ఎందుకంటే క్రైస్తవులు కూడా ముస్లింల మాదిరిగానే దైవగ్రంథాన్ని నమ్ముతారు. దైవప్రవక్తను అనుసరిస్తారు. ముహమ్మద్ (సఅసం) గారికి దైవదౌత్యం అందిన కొన్ని సంవత్సరాలలోనే పారసీకులు రోమనులను ఓడించారు. ఈ పరిణామానికి మక్కాలోని ముష్రిక్కులు సంబరపడిపోగా, ముస్లింల శిబిరాలలో విషాదఛాయలు అలుముకున్నాయి. ఈ సందర్భంగానే దివ్య ఖుర్ఆన్ లోని ఈ ఆయతులు అవతరించాయి. “కొన్ని సంవత్సరాలలోనే” రోమనులు తిరిగి విజయం సాధిస్తారని, విజేతలు పరాజితులవుతారని, పరాజితులు విజేతలవుతారని శుభవార్త ఇవ్వబడింది. ఆనాటి స్థితిగతుల దృష్ట్యా ఈ భవిష్యవాణి అసంభవం అనిపించేది.

6 (ఇది) అల్లాహ్ వాగ్దానం.² అల్లాహ్ తన వాగ్దానానికి విరుద్ధంగా చేయడు. కాని చాలామంది (ఈ సంగతిని) తెలుసుకోరు.

7 వారికి ప్రాపంచిక జీవితపు పై పై విషయాలు (మాత్రమే) తెలుసు. పరలోకం గురించి వారికి బొత్తిగా తెలీదు.³

وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غٰفِلُونَ ﴿٧﴾

కాని దైవవాక్కుపై ముస్లింలకు గల అపారమైన నమ్మకం వల్ల వారు ఈ విజయంపై ఆశలు పెట్టుకున్నారు. అందుకే హజ్రత్ అబూబకర్ (రజి) ఈ భవిష్యవాణి ఆధారంగా అబూబకర్ పై పందెం కాశారు. ఐదేండ్లలోగానే రోమనులు పారసీకులను ఓడిస్తారనేది ఆ పందెంలోని ముఖ్యాంశం. ఈ సంగతి దైవప్రవక్త (స)కు తెలిసింది. ఆయతులోని 'బిజ్వున్' (بِئْسَ) అనే పదం 3 నుంచి 10 వరకూ వర్తిస్తుండనీ, ఆ లెక్కన 5 ఏండ్ల వ్యవధి మరీ స్వల్ప వ్యవధిలా ఉండనీ, ఆ గడువును మరికాస్త పెంచమని ఆయన (స) అబూబక్రకు సలహా ఇచ్చారు. అప్పుడు హజ్రత్ అబూబక్ర (రజి) దైవప్రవక్త (స) సూచనానుసారం గడువును పెంచారు. అనుకున్నట్లే జరిగింది. రోమనులు తొమ్మిదేండ్ల వ్యవధిలోపలే - 7వ సంవత్సరంలోనే - పారసీకులను ఓడించి, తమ పూర్వ వైభవాన్ని తిరిగి పొందారు. ఈ పరిణామానికి ముస్లింలు సహజంగానే సంతోషించారు (తిర్మిజీ, రూమ్ సూరా వ్యాఖ్యానం).

కొంతమంది వ్యాఖ్యాతల ప్రకారం - బద్ర్ యుద్ధంలో ముస్లింలకు అవిశ్వాసులపై విజయం చేకూరిన కాలంలోనే రోమనులకు కూడా విజయం వరించింది. ముస్లింలు తమకు లభించిన విజయంపై అమితంగా సంతోషించారు. మొత్తానికి రోమనులకు లభించిన మలిసారి విజయం దివ్య ఖుర్ఆన్ సత్యతకు ఓ ప్రబల తార్కాణం వంటిది. 'సమీప భూభాగం' (أَذَى الْأَرْضِ) అంటే అరేబియాకు దగ్గరగా ఉన్న ప్రదేశం అన్నమాట. అంటే సిరియా, పాలస్తీనా మొదలగు భూభాగాలు. ఆ రోజుల్లో అక్కడ క్రైస్తవ ప్రభుత్వం ఉండేది.

2. అంటే - రోమనులు తిరిగి పారసీకులను ఓడించనున్నారని అల్లాహ్ తన అంతిమ సందేశహరునికి (స) చేసిన వాగ్దానం తప్పక నెరవేరుతుంది.
3. చాలామందికి ప్రాపంచిక జీవన వ్యవహారాల గురించి బాగా తెలుసు. అందువల్ల వారు తెలివితేటలన్నింటినీ క్షణభంగురమైన, తాత్కాలికమైన ప్రాపంచిక ప్రయోజనాల కోసం వెచ్చిస్తున్నారు. మరోవంక వారు పరలోక వ్యవహారాలను నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నారు. మరి చూడబోతే శాశ్వతమైనవి, శ్రేయోదాయకమైనవి పరలోక వ్యవహారాలే. సారాంశమేమిటంటే వీళ్లు ప్రాపంచిక వ్యవహారాల కోసమైతే తమ ప్రావీణ్యాన్నంతటినీ ధారబోస్తున్నారు. కాని అదే సమయంలో ధర్మం పట్ల ఎక్కడ లేని బద్ధకాన్ని, అశ్రద్ధను కనబరుస్తున్నారు.

8 ఏమిటీ, వారు తమ (పుట్టుక) గురించి (లోతుగా) ఆలోచించటం లేదా? అల్లాహ్ భూమ్యాకాశాలనూ, వాటి మధ్య నున్న సమస్తాన్నీ అత్యుత్తమ రీతిలో, ⁴ నిర్ణీత కాలం కొరకు మాత్రమే సృష్టించాడు. అయితే చాలా మంది తమ ప్రభువును కలుసుకోవలసి ఉందనే విషయాన్ని తిరస్కరిస్తారు. ⁵

9 ఏమిటీ, వారు భువిలో సంచరించి, ⁶ తమ పూర్వీకులకు పట్టిన గతేమిటో చూడ లేదా? ⁷ వారు బలపరాక్రమాలలో వీళ్ళ కన్నా మరింత గట్టివారే. ⁸ వారు (కూడా) భూమిని బాగా దున్నారు. ⁹ వీళ్ళకన్నా

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَآ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكٰفِرُونَ ۝

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَكَارُوا الْأَرْضَ

4. లేదా ఒక ఆశయం కోసం, సత్యబద్ధంగా పుట్టించాడు. వృధాగా, నిరర్థకంగా పుట్టించలేదు. సజ్జనులకు పుణ్యఫలం, దుష్టులకు పాపఫలం ఇవ్వటమే ఆ ఆశయం. ఏమీలేని స్థితిలో నుంచి వారికెలా ఉనికి ప్రసాదించబడిందో వారు చూడటం లేదా? అత్యంత అల్పమైన వీర్యపు బిందువుతో వారు సృష్టించబడ్డారు. మరి భూమ్యాకాశాల ఓ సువిశాలమైన వ్యవస్థ వారి కొరకు నెలకొల్పబడింది. వీటన్నింటికీసం ఒక నిర్ణీత సమయం - అంటే ప్రళయదినం - నిర్ధారించబడింది. అది సంభవించినప్పుడు ఈ ప్రపంచంలో ఉన్నవన్నీ నశించిపోతాయి. ఈ విషయాలన్నింటిపై వాళ్లు ప్రశాంతంగా ఆలోచించినట్లయితే తప్పకుండా అల్లాహ్ అస్తిత్వం, ఆయన సార్వభౌమత్వం, పోషకత్వం, నిరంకుశ అధికారం గురించి వారికి బోధపడి ఉండేది. వారు దైవాన్ని విశ్వసించి ఉండేవారు.

5. విశ్వం గురించి చింతనాధ్యయన సన్నగిల్లడమే దానికి కారణం. లేకుంటే ప్రళయదినపు, పరలోక జీవితపు ధిక్కారవైఖరి వెనుక తగిన కారణమే లేదు.

6. అంటే - భూమిలో తిరిగి వెనుకటి జాతుల శిథిలాలను, అవశేషాలను, గుణపాఠం గరిపే ఘటనలను చూసినట్లయితే జ్ఞానోదయం అవుతుందని చెప్పబడింది.

7. అల్లాహ్ ను, అంతిమదినాన్నీ, సత్యాన్ని, దైవప్రవక్తలను ధిక్కరించి పొగరుబోతులుగా విహరించిన వారి గతి ఏమాయెనో, దేవుడు ఏ విధంగా వారిని అంతమొందించాడో వారు చూడాలి.

8. అంటే మక్కావాసులకన్నా, కురైషులకన్నా గట్టివారు.

9. మక్కావాసులకు వ్యవసాయం కూడా తెలీదు. కాని వెనుకటి జాతులవారు వ్యవసాయంలో కూడా ఆరితేరినవారే.

బాగా సేద్యం చేశారు (వసింపజేశారు).¹⁰ వారి వద్దకు వారి ప్రవక్తలు స్పష్టమైన నిదర్శనాలను తీసుకువచ్చారు.¹¹ అల్లాహ్ వారికి అన్యాయం చేయలేదు.¹² కాని (యదార్థానికి) వారు తమకు తామే అన్యాయం చేసుకునేవారు.¹³

10 మరి ఎట్టకేలకు - దుర్మార్గాలకు ఒడిగట్టిన వారికి దుర్గతే పట్టింది.¹⁴ ఎందుకంటే వారు అల్లాహ్ ఆయతులను ధిక్కరించేవారు. వాటిని పరిహసించేవారు.

11 సృష్టి (ప్రక్రియ)ని మొదలెట్టేవాడు అల్లాహ్ యే. మరి ఆయనే దాన్ని పునరావృతం చేస్తాడు.¹⁵ మరి మీరంతా ఆయన వైపునకే మరలించబడతారు.¹⁶

وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ
فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءَ وَالسُّوْءَى أَنْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١١﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

10. ఎందుకంటే వెనుకటి జాతుల వారికి దీర్ఘాయుషు ఉండేది. దేహదారుఢ్యంలో కూడా వారు మక్కావాసులను మించినవారే. ఆర్థికంగా కూడా బలోపేతంగా ఉండేవారు. అందువల్ల వ్యవసాయ రంగంలోనూ ముందంజ వేశారు. భవన నిర్మాణంలో కూడా ప్రగతిని సాధించారు.
11. కాని వారు తమ ప్రవక్తలను విశ్వసించలేదు. అందువల్ల వారి ప్రగతి వికాసాలు, సిరిసంపదలు, తెలివితేటలు వారికేమాత్రం పనికిరాకుండా పోయాయి. (పైగా తెలివితేటల మూలంగా వారిలో తొంగిచూసిన గర్వం వారి వినాశానికి హేతు వయింది.)
12. అకారణంగా అల్లాహ్ ఎవరినీ శిక్షించడు. అల్లాహ్ న్యాయశీలుడు.
13. అంటే - వారు అల్లాహ్ ను, అంతిమదినాన్నీ, అల్లాహ్ సందేశహరులను త్రోసిపుచ్చి కష్టాన్ని కొనితెచ్చుకున్నారు.
14. చెడులకు పాల్పడేవారి ముగింపు కూడా చెడ్డగానే ఉంటుంది. జీవితాంతం వారు దైవోపదేశాలతో చెలగాటమూడారు. కాబట్టి వారికి దుర్గతి పట్టింది.
15. అంటే, అల్లాహ్ ఏ విధంగానయితే వారిని తొలిసారి సృష్టించే శక్తిని కలిగి ఉన్నాడో, అదేవిధంగా మలిసారి సృష్టించే శక్తిని కూడా కలిగి ఉన్నాడు. మరణానంతరం ఆయన వారిని తిరిగి లేపుతాడు. మలిసారి సృష్టి తొలిసారి సృష్టి ప్రక్రియకన్నా కష్టమేమీ కాదు.
16. అంటే లెక్కల నిమిత్తం వారు హాష్ష మైదానం వద్దకు తరలించబడతారు. అక్కడ న్యాయసమ్మతంగా ఎవరికి ఏది లభించాలో అది లభిస్తుంది.

12 ప్రళయం నెలకొన్ననాడు అపరాధులు దిగ్భ్రాంతి చెందుతారు. ¹⁷

13 వారు కల్పించే భాగస్వాములలో ఏ ఒక్కరూ వారికోసం సిఫారసు చేయరు. ¹⁸
మరి (వీళ్లు సైతం) తమ భాగస్వాములను త్రోసిపుచ్చుతారు. ¹⁹

14 ఏ రోజున ప్రళయ ఘడియ నెలకొంటుందో ఆ రోజు (మానవులు) విభిన్న వర్గాలుగా విడిపోతారు. ²⁰

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ شَفَعَاءُ وَكَانُوا
بِشُرَكَاءِهِمْ كَفِرِينَ ﴿١٨﴾

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِقُونَ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ نَّوْغُونَ ﴿١٩﴾

17. యుబ్లిసు (ఇబ్లాసున్) అంటే ఆత్మరక్షణ కోసం ఎలాంటి ఆధారాన్ని సమర్పించలేని స్థితికి లోనవటం అని అసలు అర్థం. దిక్కులు చూస్తూ నిలబడిపోవటం అని భావం. దీన్నే నిరాశానిస్పృహల స్థితిగా కూడా అభివర్ణిస్తారు. అంటే ప్రళయదినాన అవిశ్వాసులు, బహుదైవారాధకులు శిక్షను కళ్లారా చూసిన తర్వాత తమపై మోపబడిన అభియోగాన్ని నిరాకరించే ఆధారం ఏదీ చూపలేక, నిస్పృహకు లోనై, దిక్కుతోచని పరిస్థితిలో పడిపోతారు. ఈ ఆయతులో 'ముజ్రిమున్' (مُجْرِمُونَ) అంటే అవిశ్వాసులు, ముష్టికులు అని భావం. దీని తర్వాతి వాక్యం ఆ అర్థాన్నే సూచిస్తున్నది.

18. 'భాగస్వాములు' అంటే బూటకపు దేవుళ్ళు అని అర్థం. బహుదైవారాధకులు వారిని దైవానికి భాగస్వాములుగా నిలబెట్టి పూజించేవారు. వారు తమ అక్కరలు తీరుస్తారని నమ్మేవారు. దైవశిక్ష నుంచి ఈ చిల్లర దేముళ్లు తమను రక్షిస్తారని కూడా ఆశలు పెట్టుకున్నారు. కాని దైవానికి భాగస్వాముల్ని కల్పించిన వారి విషయంలో ఎలాంటి సిఫారసు సవ్యకరించబడదని ఇక్కడ తేటతెల్లం అయిపోయింది.

19. నిన్నటి వరకూ ప్రపంచంలో తాము ఎంతో భక్తితో సేవించిన దేవతలనే వారు ప్రళయదినాన త్రోసిపుచ్చుతారు. ఎందుకంటే తమను ఆదుకునే శక్తి వారికి ఏమాత్రం లేదని అర్థమైపోయింది (ఫత్ హుల్ ఖదీర్). రెండవ అర్థం : ఆ బూటకపు దేముళ్లు తమ భక్తుల ఆరాధనలను త్రోసిపుచ్చుతారు. అసలు వారు తమను దైవానికి సాటిగా నిలబెట్టిన సంగతి తమకు తెలియదని అంటారు.

20. అంటే విశ్వాసం - అవిశ్వాసం ప్రాతిపదికపై ఆనాడు మానవ సమాజాలు విభజించబడతాయి. విశ్వసించినవారు స్వర్గం వైపుకు కొనిపోబడతారు. తిరస్కారులు, ముష్టికులు నరకంవైపుకు తీసుకుపోబడతారు. ఆ విధంగా వారి మధ్య శాశ్వతంగా ఎడబాటు జరుగుతుంది. ఇక వారెన్నడూ ఏకం కాలేరు. లెక్కల అనంతరం ఈ

15 మరి విశ్వసించి, మంచి పనులు చేసిన వారు స్వర్గంలో ఆనందంతో పరవశించి పోతూ ఉంటారు.²¹

16 మరెవరయితే తిరస్కార వైఖరిని అనుసరిస్తూ, మా ఆయతులను, పరలోక సమావేశాన్ని ధిక్కరిస్తారో వారందరూ శిక్షలో నిర్బంధించబడి ఉంటారు.²²

17 కనుక మీరు పొద్దుగూకినప్పుడు, తెల్ల వారినప్పుడు అల్లాహ్ పవిత్రతను కొనియాడండి.

18 భూమ్యాకాశాలలో సమస్త స్తోత్రాలకు అర్హుడు ఆయన మాత్రమే. సాయం సమయాన, మధ్యాహ్న సమయాన కూడా (అల్లాహ్ పవిత్రతను కొనియాడండి).²³

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ
يُحْبَرُونَ ﴿٢١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٢٢﴾

فَبُحِنَ اللَّهُ حَيْنَ تَسْوُونَ وَحَيْنَ تَنْصَحُونَ ﴿٢٣﴾

وَالَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ
تُظْهِرُونَ ﴿٢٤﴾

తీర్పు జరుగుతుంది. రాబోయే ఆయతులో ఈ వేర్పాటు గురించి మరింతగా వివరించబడింది.

21. స్వర్గంలో వారికి అపూర్వ స్వాగత సత్కారాలు లభిస్తాయి. దాంతో వారి ఆనందానికి అంతులేకుండా పోతుంది.

22. అంటే - వారు ఎల్లకాలం దైవశిక్షను చవిచూస్తూ, శిక్షలోనే మ్రగ్గుతూ ఉంటారు. అందులో నుంచి వారు బయటపడలేరు.

23. దివ్య ఖుర్ఆన్ లో సూచించబడిన ఈ వేళలు కూడా దేవుని నిదర్శనాలలోనివే. ఈ వివిధ వేళల ద్వారా దేవుడు తన దాసులకు మార్గదర్శకత్వం వహిస్తున్నాడు. ఈ వేళలు ఒండొకదాన్ని వెంటాడుతూ వస్తాయి. దేని ప్రయోజనాలు దానివి. వాటిని దైవదాసులు తనివితీరా ఆస్వాదిస్తున్నారు. కాబట్టి ఆయా వేళల్లో వారు దైవాన్ని స్మరించాలి. ఆయన పవిత్రతను కొనియాడాలి. మగ్రిబ్ (సూర్యాస్తమయం) రాత్రి చీకటిని సూచిస్తుంది. రాత్రి చీకటి నుంచి చీల్చుకు వచ్చే ధవళరేఖలు (ఫజ్లీ) ఉదయానికి సంకేతం వంటివి. ఇషా సమయం దట్టమైన చీకటికి ఆనవాలు. జుఫ్రా సమయం పగటి వెలుగుకు పరాకాష్ఠ వంటిది. కాబట్టి ఈ వేళల్లో దైవాన్ని స్మరించి, ఆయనకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుకోవాలి. ఈ రెండు ఆయతులలోనూ, రోజూ

19 ఆయనే సజీవిని నిర్ణీవి నుంచి, నిర్ణీవిని సజీవి నుంచి వెలికి తీస్తాడు. ²⁴ ఆయనే భూమిని అది చచ్చిన తరువాత బ్రతికిస్తాడు. మీరు (కూడా) అలాగే తీయబడతారు. ²⁵

20 ఆయన సూచనలలో ఒకటేమంటే; ఆయన మిమ్మల్ని మట్టితో పుట్టించాడు. ఆ తరువాత మీరు మానవులుగా మారి వ్యాపిస్తున్నారు. ²⁶

21 మరి ఆయన సూచనలలోనే ఒకటే మంటే; ఆయన మీ కోసం స్వయంగా మీలో నుంచే భార్యలను సృజించాడు ²⁷ -

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ نُخْرِجُوكَ ۝١٤

وَمِنَ الْيَتِيمِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ۝٢٠

وَمِنَ الْيَتِيمِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ إِزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا

ఐదు పూటల నమాజుల ప్రస్తావన ఉందని కొంతమంది వివరించారు. 'తుమ్మూన' (تَمْرُوتٌ) అనే అరబీ పదంలో మగ్రిబ్, ఇషా నమాజులు ఉన్నాయి. 'తుస్బిహూన' (تَسْبِيحَاتٌ) అనే పదంలో ఫజ్ర్ నమాజ్ వచ్చేసింది. 'అషియ్యన్' (عِشْيَانٌ) లో అస్ర నమాజు, 'తుజ్హిరూన' (تَهْلِيلَاتٌ) లో జుహ్రా నమాజు ఉన్నాయి (ఫత్హుల్ ఖదీర్). దివ్య ఖుర్ఆన్ లోని ఈ రెండు ఆయతులను ఉదయం, సాయంత్రం పఠించటంవల్ల అహోరాత్రుల పొరపాట్లన్నీ మన్నించ బడతాయని ఒక బలహీన హదీసులో ఉంది (అబూదావూద్ - కితాబుల్ అదబ్).

24. ఉదాహరణకు : గ్రుడ్డునుండి పక్షిని, పక్షి నుంచి గ్రుడ్డును తీస్తాడు. అలాగే మనిషి నుంచి వీర్యాన్ని తీస్తాడు, వీర్యం నుంచి మనిషిని తీస్తాడు. విశ్వాసి నుంచి అవిశ్వాసిని, అవిశ్వాసి నుంచి విశ్వాసిని తీస్తాడు.

25. అంటే సమాధుల నుంచి బ్రతికించి లేపబడతారు.

26. అంటే వివిధ దశలను అధిగమించిన తరువాత సంపూర్ణ మానవాకారాన్ని సంతరించు కుంటారు. ఈ వివిధ దశలు ఎలా ఉంటాయో, దివ్య ఖుర్ఆన్ లో ఇతరచోట్ల ప్రస్తావించటం జరిగింది. తనతషిరూన (تَنْتَشِرُونَ) అంటే విస్తరించటం. అంటే మనిషి దైవ కృపను (జీవనోపాధిని) వెతుక్కుంటూ భూమిలో నలువైపులా వ్యాపిస్తాడు. దేశదేశాలు సంచరిస్తాడు.

27. అంటే మీ కోవలో నుంచే ఆడవారిని సృష్టించాడు. వారు మీకు జత కావటానికి! మీరు వారి ద్వారా, వారు మీ ద్వారా సుఖప్రాప్తిని పొందటానికి!! అరబీలో జవ్జున్ (جَوْو) అంటే జంట లేక జత అని అర్థం. ఆడది మగవానికి, మగవాడు ఆడదానికి జత (జోజ్) అన్నమాట! దేవుడు లోకంలో తొలి స్త్రీ - హవ్వాను - సృజించేటప్పుడు

మీరు వారి వద్ద ప్రశాంతత పొందటానికి!²⁸ ఆయన మీ మధ్య ప్రేమనూ, దయాభావాన్నీ పొందుపరచాడు.²⁹ నిశ్చయంగా ఆలోచించేవారి కోసం ఇందులో ఎన్నో సూచనలున్నాయి.

إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّعُلْمٍ بِيَتَّفَكُرُونَ ﴿٢١﴾

అది మానవుడైన అదం ఎడమ వైపు ప్రకృతముక నుంచే ఆమెను సృష్టించాడు. ఆ తరువాత ఆ మానవ జంట ద్వారా అవనిలో మానవ జాతిని వ్యాపింపజేశాడు.

28. స్త్రీ పురుషులిద్దరూ - ఒకే జాతికి చెందినవారై ఉండి, వారిద్దరూ జంటగా ఏర్పడటం వల్ల సహజమైన ప్రశాంతత, హాయి వారిద్దరికీ లభిస్తోంది. అలాగాకుండా వారిద్దరిలో ఒకరు మనుజు జాతికి చెందినవారు, మరొకరు జిన్నాతుల కోవకు చెందినవారై ఉంటే ఇరువురూ ఎన్నడూ ప్రశాంతంగా ఉండలేరు. పైగా వారిమధ్య అసహ్యభావం పెంపొంది, దాంపత్య జీవితం దుర్భరమవుతుంది. అందుకే అల్లాహ్ మానవ జంటలను మానవుల్లో నుంచే సృజించి వారికి మహోపకారం చేశాడు.

29. 'మవద్దతున్' (مَوَدَّةً) అంటే ప్రేమ అని అర్థం. భర్త భార్యను అమితంగా ప్రేమిస్తాడు. అలాగే భార్య భర్తను అమితంగా ప్రేమిస్తుంది. ఈ విషయం జగద్విదితమే. ఆలుమగల మధ్య కనిపించే ఈ అపురూపమైన ప్రేమానురాగాలు ప్రపంచంలో మరే ఇద్దరు వ్యక్తుల మధ్య కూడా కనిపించవు. ఇక 'దయాభావం' గురించి చెప్పాలంటే భర్త భార్యకోసం అష్టకష్టాలూ పడి ఆమెను సుఖపెట్టేందుకు ప్రయత్నిస్తాడు. ఉన్నంతలోనే ఆమె కొరకు మంచి మంచి సౌలభ్యాలను సమకూరుస్తాడు. అలాగే భార్య తన భర్తకోసం సర్పస్వాన్నీ అర్పిస్తుంది. అతని యోగక్షేమాల కోసం చేయగలిగినంతా చేస్తుంది.

అయితే ఈ దంపతులకు ప్రశాంతత, నిజమైన ప్రేమానురాగాలు లభించేది ఎప్పుడు? వారు కట్టుకున్న అనురాగ గోపురం పటిష్టంగా ఉండగలిగేది ఎప్పుడు?? అంటే షరీయతు ఆమోదించిన పద్ధతి ప్రకారం - 'నికాహ్' ద్వారా - భార్యాభర్తలైనపుడే. వీరినే ఇస్లాం దంపతులుగా ఖరారు చేసింది. వారి హక్కులు - బాధ్యతలను నిర్దేశించింది. చట్టవిరుద్ధమైన దంపతులను (అక్రమంగా జతకట్టిన వారిని) అది భార్యాభర్తలుగా అంగీకరించదు. పైగా అలాంటివారిని వ్యభిచారులుగా, దుర్మార్గులుగా ప్రకటిస్తుంది. వారికోసం శిక్షల్ని ప్రతిపాదిస్తుంది. అయితే పాశ్చాత్య నాగరికతా ధ్వజపాహకులు ఈ మధ్య పైశాచిక ఆలోచనలతో ముందుకు వచ్చి పాశ్చాత్య తరహా అక్రమ జంటలకు ముస్లిం దేశాల్లో కూడా ప్రీగా లైసెన్సులు ఇచ్చి, 'నికాహ్' అనే వైవాహిక వ్యవస్థను కొల్లగొట్టే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అక్రమ సంబంధం పెట్టుకుని జీవిస్తున్న వారిని

22 భూమ్యాకాశాల సృష్టి, మీ భాషల్లో, రంగుల్లో ఉన్న వైవిధ్యం కూడా ఆయన (శక్తి) సూచనలలోనివే. ³⁰ జ్ఞాన సంపన్నుల కోసం ఇందులో పలు సూచనలున్నాయి.

23 (ఇంకా) ఆయన (శక్తి) సూచనలలో రాత్రివేళ, పగటిపూట మీరు నిద్రపోవటం, మీరు ఆయన కృపను (జీవనోపాధిని) అన్వేషించటం కూడా ఉన్నాయి. ³¹ (జాగ్రత్తగా) వినేవారికి ఇందులో అనేక సూచనలున్నాయి.

وَمِنَ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ مَتَابِعُهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

కూడా దంపతులుగా గుర్తించమని ఒత్తిడి తెస్తున్నారు. ఈ ఆలోచనలు పవిత్ర జీవితానికి గొడ్డలిపెట్టు వంటివనటంలో సందేహం లేదు.

30. ప్రపంచంలో ప్రజలు మాట్లాడే భాషలు అసంఖ్యాకం. ఇది కూడా దైవసూచనలకు ప్రతిబింబమే. అరబీ, ఆంగ్లం, ఫ్రెంచి, ఉర్దూ, హిందీ, పారసీకం వంటి అంతర్జాతీయ స్థాయి భాషలే గాక ప్రతి దేశంలో వేర్వేరు భాషలున్నాయి. ఒక్క భారతదేశంలోనే ఒక డజనుకు పైగా గుర్తింపు పొందిన భాషలున్నాయి. గుర్తింపు పొందని భాషలు ఇంకా అనేకం. మరి ఒకే భాషలో అనేక మాండలికాలు, యాసలు ఉంటాయి. ప్రతి వ్యక్తి తాను మాట్లాడే యాసనుబట్టి ఏ ప్రాంతంవాడో ఇట్టే గుర్తించబడతాడు. ఈ విధంగా మనిషి మాట్లాడే భాష లేక అతని యాస అతన్ని పరిచయం చేసేసు కుంటుంది. అలాగే కోట్లాది మంది మానవులు ఒకే తల్లిదండ్రులైన ఆదం - హవ్వాల నుంచి వచ్చినవారైనప్పటికీ వారి రంగులు వేరు, రూపురేఖలు వేరు. ప్రతి ఒక్కరూ ఇతరులకన్నా భిన్నంగా, విలక్షణంగా కనిపిస్తారు. వారిలో కొందరు తెల్లవారు, కొందరు నల్లవారు, కొందరు చామనచాయ, కొందరు గోధుమ రంగు గలవారున్నారు. అలాగే కొందరు పొట్టివారు, కొందరు పొడుగురులు. ప్రతి దేశం, ప్రతి ఖండం వారు తమ శరీరాకృతిని బట్టి ఇట్టే తెలుసుకోబడతారు. అంతేకాదు, ఒకే తల్లి బిడ్డలైన ఇద్దరు అన్నదమ్ములు కూడా భిన్నంగా కనిపిస్తారు. ఇదంతా ఆ సృష్టికర్త అపురూప సృష్టికి ప్రబల తారాణం.

31. నిద్ర ద్వారా మనిషి అలసటను దూరం చేసుకుంటాడు. హాయిని పొందుతాడు. రాత్రి నిద్ర ఎలాగూ ఉంది. కాని పగటి పూట కూడా-ముఖ్యంగా మధ్యాహ్నం పూట కాస్తేపు నిద్రపోయి నూతనోత్తేజాన్ని సంతరించుకుంటాడు. అలాగే సంపాదన కోసం వ్యాపారం చేస్తాడు, ప్రయాణం చేస్తాడు. వ్యవసాయం చేస్తాడు. కార్యాలయాల

24 ఇంకా ఆయన సూచనలలో (ఇంకొకటి) ఏమిటంటే; ఆయన మిమ్మల్ని భయపెట్టటానికి, ఆశపెట్టటానికి మెరుపును చూపిస్తున్నాడు.³² ఆకాశం నుంచి వర్షం కురిపిస్తున్నాడు. మరి దాని ద్వారా మృతభూమికి జీవం పోస్తున్నాడు. ఇందులో కూడా బుద్ధిజీవుల కోసం ఎన్నో నిదర్శనాలున్నాయి.

25 ఆయన సూచనలలో (వేరొకటి) ఇది కూడా ఉంది : భూమ్యాకాశాలు ఆయన ఆదేశంతోనే నెలకొని ఉన్నాయి. మరి ఆయన మిమ్మల్ని పిలువగానే, ఒక్క పిలుపుపైనే మీరంతా భూమిలో నుంచి బయటికి వస్తారు.³³

26 ఆకాశాలలో, భూమిలో ఉన్న ప్రతి వస్తువూ ఆయనదే. అన్నీ ఆయన ఆజ్ఞకే లోబడి ఉన్నాయి.³⁴

27 ఆయనే సృష్టి (ప్రక్రియ)ని ప్రారంభిస్తున్నాడు. మరి ఆయనే దాన్ని పునరావృతం చేస్తాడు. ఇది ఆయనకు చాలా తేలిక.

وَمِنَ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوَافًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذْ دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذْ أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٣٣﴾

وَلَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلِّ لَهٌ قَنُوتُونَ ﴿٣٤﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ﴿٣٥﴾

వైపుకు, కార్థానాల వైపుకు, కర్మాగారాల వైపుకు పరుగులు తీస్తాడు. ఇదంతా దైవానుగ్రహాన్ని అన్వేషించటం క్రిందికి వస్తుంది.

32. ఆకాశంలో మేఘాలు దట్టంగా క్రమ్ముకుని మెరుపులు మెరిసినప్పుడు, ఆకాశ గర్జన మొదలైనప్పుడు మీరు కించిత్ భయానికి గురవుతారు - మీపై పిడుగు ఎక్కడ పడు తుందోనని! అదే సమయంలో పడబోయే వర్షపు నీరు వల్ల మొక్కలు మొలకెత్తు తాయనీ, పంటలు పండుతాయని కొండంత ఆశ కూడా పెట్టుకుంటారు.

33. నేడు దైవాజ్ఞానుసారం స్థిరంగా నిలబడి వున్న ఈ భూమ్యాకాశాలు ప్రశయంఘడియ వచ్చినప్పుడు చిన్నాభిన్నమవుతాయి. మొత్తం విశ్వవ్యవస్థ అంతా అతలాకుతలమై పోతుంది. సమాధుల్లో ఉన్న మనుషులంతా లేచివస్తారు.

ఆకాశాలలోనూ, భూమిలోనూ ఆయన గుణగణాల దర్పమే సర్వోన్నతమైనది. ³⁵
ఆయన సర్వాధిక్యుడు, వివేకవంతుడు.

28 అల్లాహ్ మీకోసం స్వయంగా మీకు సంబంధించిన ఉదాహరణనే ఇస్తున్నాడు - మేము మీకు ప్రసాదించిన సంపదలో మీతో సమంగా పంచుకునే మీ బానిసలు ఎవరయినా ఉన్నారా? ³⁶ మీరు మీ తోటి వారికి భయపడినట్లు వారికి భయ పడుతున్నారా? ³⁷ బుద్ధి వివేచనలున్న వారి కోసం మేము ఈ విధంగా సూచనలను విడమరచి చెబుతుంటాము. ³⁸

وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٥﴾

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ
تَخَافُوهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٦﴾

34. తిరుగులేని దైవాజ్ఞకు అన్నీ బద్ధులై ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు : జీవన్మరణాలు, ఆరోగ్యం - అనారోగ్యం, జయాపజయాలు మొదలగునవి.
35. అంటే ఇన్ని గొప్ప శక్తులు గలవాడు, మంచి గుణాలుగలవాడు లోకంలో ఎవ్వడూ లేడు. ఎవరినీ ఆయనతో సరిపోల్చటం సంభవం కాదు. ఆయన అద్వితీయుడు, సర్వోన్నతుడు.
36. మీలాంటి మనుషులే అయిన మీ బానిసలు, నౌకర్లు, ఉద్యోగులు మీ ఆస్తిపాస్తుల్లో మీకు సమాన భాగస్థులు కావటాన్ని మీరు స్వయంగా ఇష్టపడరు. మరలాంటప్పుడు దేవునిచేత సృష్టించబడిన దైవదాసులు, దైవదూతలు, దైవసందేశహారులు, పుణ్య పురుషులు, చెట్టుపుట్టలు, రాళ్ళు రప్పలు, విగ్రహాలు అల్లాహ్ కు భాగస్వాములు కావటం ఎలా సాధ్యమవుతుంది? ఈ భాగస్వామ్యాన్ని దేవుడు మాత్రం ఎలా సమృత్తిస్తాడు?? మీ ఆస్తిపాస్తుల్లో మీ ఇంటి నౌకర్లు భాగస్థులు కావటాన్ని మీరు ఇష్టపడనట్లే దేవుడు కూడా తన దైవత్వంలో వేరొకరిని నిలబెట్టడాన్ని ఇష్టపడడు. అందుకే అల్లాహ్ తో పాటు వేరొకరిని ఆరాధ్యులుగా కల్పించటం, సహాయం కొరకు వారిని అర్థించటం అన్యాయం, అక్రమం, దారుణం!
37. మీరే చెప్పండి! మీరు వారసత్వ పంపకం లాంటి విషయాల్లోగానీ, ఉమ్మడి వాణిజ్యంలో గానీ మీ ఆత్మీయులకు, పార్ట్నర్లకు భయపడినట్లుగానే మీ నౌకర్లకు కూడా భయపడు తున్నారా?! ముమ్మాటికీ భయపడరు. ఎందుకంటే వారు మీ పెట్టుబడుల్లోనూ, ఆస్తుల్లోనూ భాగస్వాములు కారు కాబట్టి.

38. ఎందుకంటే బుద్ధి వివేచనలు గలవారు తమ బుర్రకు పదును పెడతారు. సంబంధిత

29 అసలు విషయం ఏమిటంటే ఈ దుర్మార్గులు జ్ఞానంతో నిమిత్తం లేకుండానే³⁹ తమ కోర్కెలను అనుసరిస్తున్నారు. అల్లాహ్ అపమార్గం పట్టించినవాణ్ణి ఎవడు సన్మార్గానికి తేగలడనీ?⁴⁰ అలాంటి వారికి తోడ్పడేవాడు ఎవడూ లేడు.⁴¹

30 కనుక నీవు ఏకాగ్రతతో నీ ముఖాన్ని (అల్లాహ్) ధర్మంపై నిలుపు.⁴² అల్లాహ్ మానవులను ఏ స్వభావంపై పుట్టించాడో ఆ స్వభావంపైన్నే (ఉండండి).⁴³ అల్లాహ్

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي
مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٠﴾

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ
الْبَاشَرَ عَلَيْهَا لَا تَبَدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَٰلِكَ الدِّينُ

ఆయతులపై యోచన చేస్తారు. తత్ఫలితంగా వారి మార్గం సుగమం అవుతుంది. కాని మూర్ఖులు అలా కాదు. ఎంతో స్పష్టమైన “ఏకదైవోపాసన” (తౌహీద్) సయితం వారికి మింగుడుపడదు.

39. ఎందుకంటే వారికి యదార్థం బోధపడదు. యదార్థాన్ని గ్రహించే ప్రయత్నం కూడా వారు చేయరు. అర్థంపర్థం లేకుండా ఆచరించి మార్గవిహీనతకు లోనవుతుంటారు. వారి మార్గవిహీనతకు మూలకారణం వారు తమ వివేచనను విడనాడటమే. పైగా వారు తమ మనోవాంఛల వెనుక పరుగులు తీసి కష్టాలను కోరి తెచ్చుకుంటారు.
40. ఎందుకంటే సన్మార్గాన్ని పొందాలన్న ఆరాటం, తపన ఉన్నవారికే దేవుని మార్గదర్శకత్వం లభిస్తుంది. ఈ అభిలాషలేని వారిని దేవుడు అపమార్గాన వదలిపెట్టేస్తాడు.
41. అంటే అపమార్గాన దూసుకుపోయే వారికి ఎవరూ సన్మార్గం ప్రసాదించటంగానీ, లేదా వారికి శిక్షపడకుండా చేయటంగానీ ఎవరూ చేయలేరు.
42. అంటే దేవుని ఏకత్వం (తౌహీద్)పై, ఆయన ఆరాధనపై స్థిరంగా ఉండండి. మిథ్యా ధర్మాల వైపుకు వెళ్ళకండి.
43. ‘స్వభావం’ (فِطْرَتًا) అంటే ఇక్కడ అసలు అర్థం సహజత్వం లేక నైజం. వేరేమాటల్లో చెప్పాలంటే దేవుడు మానవుణ్ణి సహజధర్మంపై - దేవుని ఏకత్వపు భావనపై - పుట్టించాడు. కాబట్టి మానవ నైజంలో దేవుని ఏకత్వం (తౌహీద్) అంతర్లీనమైవుంది. పుట్టుకరీత్యా ప్రతి మనిషీ దైవవిధేయునిగానే ఉంటాడు. అతనిపై ‘అలస్తు ప్రమాణ’ ప్రభావం ఉంటుంది. కాకపోతే మనిషి పుట్టిన తరువాత పరిసరాల ప్రభావానికి గురవుతాడు. అతను కళ్ళు తెరిచిన సమాజం అతన్ని సహజ ధర్మం వైపుకు పోనివ్వదు. అందువల్ల అతడు అవిశ్వాస స్థితిపైనే ఉండిపోతుంటాడు. మహాప్రవక్త ముహమ్మద్

సృష్టిని మార్చకూడదు సుమా!⁴⁴ ఇదే సరైన ధర్మం.⁴⁵ కాని చాలామంది తెలుసుకోరు.⁴⁶

31 (ప్రజలారా!) అల్లాహ్ వైపునకే మరలి, ఆయనకు భయపడుతూ ఉండండి. నమాజును నెలకొల్పండి. ముప్రికులలో చేరకండి.⁴⁷

32 వారు తమ ధర్మాన్ని ముక్కచెక్కలు చేసేశారు. వారు సయితం విభిన్న ముఠాలుగా చీలిపోయారు.⁴⁸ ప్రతి ముఠా తన దగ్గర ఉన్న దానితోనే తెగ సంబంధం పోతోంది.⁴⁹

الْقِيَمَةَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

مُنْبِئِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾

مَنْ الذِّينَ تَرْتَوُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعَاءَ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

(సఅసం) హదీసు ఈ సందర్భంగా గమనించదగినది : “ప్రతి పిల్లవాడూ తన సహజ ధర్మంపైనే పుడతాడు. కాని అతని తల్లిదండ్రులు అతన్ని యూదునిగానో, క్రైస్తవునిగానో, జోరాస్ట్రీయన్ గానో మార్చివేస్తారు.” (సహీహ్ బుఖారీ - అర్రూమ్ సూరా వ్యాఖ్యానం)

44. అంటే దేవుని ఈ నిర్మాణాన్ని (సహజత్వాన్ని) మార్చివేయకండి. పైగా మంచి విద్యా శిక్షణలతో పిల్లలను పెంచండి. బాల్యం నుంచే పిల్లల మనోక్షేత్రాలలో దేవుని ఏకత్వాన్ని (తౌహీద్ ను) నాటండి. అరబీలో “లా తబ్ దీల లి ఖల్ ఖిల్లావ్” అని ఉంది. దీనికి శాబ్దిక అర్థం “అల్లాహ్ సృష్టిలో మార్పు లేదు” అని వస్తుంది. అయినప్పటికీ భావం రీత్యా మాత్రం అల్లాహ్ సృష్టిలో మార్పు చేయరాదనే దాని అర్థం. అంటే వాక్యం సందేశాత్మకం, భావం మాత్రం ఆదేశాత్మకం అన్నమాట!

45. ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ ఈ సరైన ధర్మంపై నిలకడగా ఉండాలి. మానవ నైజం వాంఛించేది కూడా ఇదే.

46. అందుకే ఇస్లాం గురించి, ఏకదైవోపాసన (తౌహీద్) గురించి వారికి బొత్తిగా తెలీదు.

47. అంటే విశ్వాసాన్నీ, భయభక్తుల మార్గాన్ని విడనాడి, నమాజులను పరిత్యజించి సావాస దోషానికి లోనుకాకండి. ఈ సావాస దోషం లేక భావదారిద్ర్యమే మీ ‘వ్యక్తిత్వాన్ని’ చెరిపేసి, మిమ్మల్ని బహుదైవోపాసనా వాతావరణం ద్వారా కలుషితం చేసివేస్తుంది.

48. అంటే మూలధర్మాన్ని ఇస్లాంను వదలిపెట్టి లేదా అందులో ఇష్టమొచ్చినట్లు మార్పులు చేర్పులు చేసి విభిన్న ముఠాలుగా, తెగలుగా చీలిపోవటం. యూదులు, క్రైస్తవులు, మజూసీలు పూర్వం ఇలాగే చేశారు.

33 ప్రజల (పరిస్థితి ఎలాంటిదంటే; వారి) పై ఎప్పుడైనా, ఏదైనా ఆపద వచ్చిపడితే తమ ప్రభువు వైపునకు (పూర్తిగా) మరలి ప్రార్థనలు చేస్తారు. మరి ఆయన తన తరపు నుంచి కారుణ్య రుచిని చూపించ గానే, వారిలోని ఒక వర్గం తమ ప్రభువుకు సహవర్తుల్ని కల్పించసాగుతుంది -

34 మేము వారికి అనుగ్రహించిన దానిపై కృతఘ్నుత చూపటానికి?!⁵⁰ సరే. లబ్ధి పొందండి! అతి త్వరలోనే (పరిణామం) మీకు తెలిసిపోతుంది.

35 ఏమిటి; వారు పాల్పడే షిర్కును సమ ర్థిస్తూ మాట్లాడే ప్రమాణాన్ని దేన్నయినా మేము వారిపై దించామా?⁵¹

وَإِذْ آمَسَّ النَّاسُ ضُرُورَهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ سَعَوْا إِذْ
 إِذَا فَهَمُّهُمِنْهُ رَحْمَةً إِذْ أَفْرَقُوا مِنْهُمْ يَوْمَ يُسْرَرُونَ ﴿٣٣﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَعَوَّا فَنَنْصِفُ عَنْهُمْ ﴿٣٤﴾

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَسْكُرُ بِمَا كَانَ يَفْعَلُ لِيَكْفُرُوا
 ﴿٣٥﴾

49. అంటే ప్రతి మురా వారూ తమ అభిమతాన్నే సరైనదిగా భావించి, ఇతరుల దృక్పథాన్ని దోషపూరితమైనదిగా తలపోస్తారు. తమ అభిమతానికనుగుణంగా తాము కనుగొన్న కొన్ని ఆధారాలను పదే పదే ఉదాహరిస్తూ అదే సర్వస్వం అనుకుంటుంటారు. దురదృష్ట వశాత్తు నేడు ముస్లిం జగతిలో ఈ ధోరణి బాగా ప్రబలిపోయింది. ప్రతి మురా వారు తామెన్నుకున్న పద్ధతే సత్యబద్ధమైనదనే అపోహకు లోనై ఉన్నారు. మరి వాస్తవా నికి సత్యంపై ఉండేది ఒక్కగా నొక్క వర్గమే. తన సంప్రదాయాన్నీ, తన ప్రియ సహచరుల పద్ధతిని అనుసరించేవారే సన్మార్గగాములు అని మహనీయ ముహమ్మద్ (సఅసం) వారు చెప్పారు.

50. ఇదే విషయం అన్ కబూత్ సూరా చివరి భాగంలో కూడా ప్రస్తావనకు వచ్చింది.

51. ముమ్మాటికీ అలాంటి ప్రమాణం ఏదీ వారివద్దకు పంపబడలేదు. అల్లాహ్ కు వారు కల్పించే భాగస్వామ్యాలన్నీ నిరాధారమైనవి. షిర్క్ ను ఖండించి, ఏక దైవారాధనను నిరూపించడానికి దేవుడు తన సందేశహరులను పంపించి ఉండగా షిర్క్ ను సమర్థించే ప్రమాణపత్రాలను ఆయన ఎలా పంపిస్తాడు? దైవప్రవక్తలంతా అన్నిటికంటే ముందు మానవాళికి ఇచ్చిన సందేశం ఒక్కటే - మీ ఆరాధ్య దైవం అయిన అల్లాహ్ ను ఆరాధించండని, ఆయన తప్ప ఇంకొక దేవుడు లేనేలేదని! దురదృష్టకరమైన విషయం ఏమిటంటే నేడు ముస్లిముల మధ్య నిలబడి వారికి ఏకదైవారాధన (తౌహీద్) గురించి

36 మరి మేము ప్రజలకు కారుణ్యం రుచిని చూపించినపుడు వారు ఆనందంతో ఉబ్బిపోతారు. మరి ఒకవేళ తమ చేజేతులా చేసుకున్న చేష్టల మూలంగా వారికి ఏదైనా కీడు కలిగితే మాత్రం పూర్తిగా నిరాశచెందుతారు.⁵²

37 ఏమిటి, అల్లాహ్ తాను కోరిన వారికి విస్తృతంగా జీవనోపాధిని ఇచ్చి, తాను కోరిన వారికి కుదించి ఇవ్వటాన్ని వారు చూడలేదా?⁵³ నిశ్చయంగా ఇందులో కూడా విశ్వసించేవారికి సూచనలు ఉన్నాయి.

38 కనుక సమీప బంధువుకు అతని హక్కును ఇవ్వు. అగత్యపరునికి, బాటసారికి కూడా(వారి హక్కులను ఇవ్వావి).⁵⁴

وَأَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً رَّحْمًا بِهَا كَرُمًا تُصِيبُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ
 ۝۳۰ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

فَأْتِ ذَٰلِكَ الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَتِيمَ الْإِنْسَانِيَّةَ لِيَأْتِيَهُ مِمَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝

అన్యులకు బోధపరచినట్లు బోధించాల్సి వస్తోంది. ఎందుకంటే ముస్లింలలో మెజారిటీ జనులు బహుదైవోపాసనా పోకడలకు లోనై పోయారు. దైవప్రవక్త (స) సంప్రదాయాన్ని వదిలేసి కొత్తపుంతలు తొక్కుతున్నారు. అల్లాహ్ వారికి సన్మార్గం చూపుగాక!

52. హూద్ సూరాలో కూడా ఈ విషయం ప్రస్తావనకు వచ్చింది. ప్రజలలో చాలామంది పరిస్థితి ఇంతే. సుఖసౌఖ్యాలు ప్రాప్తించగానే గర్విష్టులైపోతారు. కష్టకాలం రాగానే కంగారెత్తిపోతారు. అయితే విశ్వాసులకు ఇది వర్తించదు. వారు కష్టాల్లో ఉన్నప్పుడు ఓర్పు వహిస్తారు. కలిమిలో దైవానికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటారు. అంటే సత్కార్యాలు చేస్తారు. ఆ విధంగా సర్వకాల సర్వావస్థలు వారి పాలిట శ్రేయోదాయ కంగా, పుణ్య ప్రదంగా పరిణమిస్తాయి.

53. దేవుడు తన యుక్తిని, పరమార్థాన్ని బట్టి కొందరికి పుష్కలంగా ఉపాధిని ఇచ్చి, మరికొందరికి పరిమితంగా ఇస్తాడు. ఇరువురు వ్యక్తులు తెలివితేటల రీత్యా, ఒనరుల దృష్ట్యా సమ ఉజ్జీలుగా కనిపిస్తారు. వారు చేసే వ్యాపారం ఒక్కటే. అయితే వారిద్దరిలో ఒకడు వర్తకంలో గణనీయంగా వృద్ధి చెందుతాడు. రెండో వ్యక్తి మాత్రం ఎలాంటి ఎదుగూ బొదుగూ లేకుండా ఉంటాడు. ఎందుకిలా జరుగుతోంది! ఈ విధమైన వ్యత్యాసాల వెనుక ఉన్న పరమార్థం ఏమిటి? ఒక్కోసారి గొప్ప ధనవంతుడే అమాంతం దివాలా తీసి, అగత్యపరునిగా మారిపోతాడు. అలాగే నిన్నటివరకూ దరిద్రుడుగా ఉన్నవాడు నేడు ధనవంతుడైపోతాడు-ఇదంతా సాటిలేని అల్లాహ్ చేతుల్లోనే ఉంది.

అల్లాహ్ సమ్ముఖ దర్శన భాగ్యం పొందగోరే వారికి⁵⁵ ఈ పద్ధతి ఉత్తమ మైనది. సాఫల్యం పొందే వారంటే వీరే.

39 ప్రజల సొమ్ములలో చేరి వృద్ధి చెందు తుందన్న ఉద్దేశంతో మీరు ఇచ్చే వడ్డీ అల్లాహ్ దృష్టిలో ఎంతమాత్రం వృద్ధి చెందదు.⁵⁶ అయితే అల్లాహ్ ముఖాన్ని చూచేందుకు (ప్రసన్నతను చూరగానేం దుకు) మీరు జకాతు దానం ఇచ్చినట్లయితే - అలాంటి వారే (తమ సంపదలను) ఎన్నోరెట్లు వృద్ధిపరచుకున్న వారవు తారు.⁵⁷

۞ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝۳۹

وَمَا تَتَّبِعُونَ مِن رَّبِّائِلَ رَبُّو۞ فِي۞ ا۞م۞وَالِ۞ النَّاسِ۞ فَلَآ ا۞ر۞ب۞و۞
عِن۞دَ۞ اللّٰهِ۞ وَمَا تَتَّبِعُونَ۞ زَكٰوٰةٌ تَر۞ب۞و۞ وَوَج۞هَ۞ اللّٰهِ۞
فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُص۞فِحُونَ ۝۳۹

54. ఈ విధంగా అల్లాహ్ తన కృపతో మీకు పుష్కలంగా ఉపాధిని ప్రసాదించి, మిమ్మల్ని శ్రీమంతులుగా చేసినప్పుడు మీరు దైవప్రసాదితమైన సంపదలో నుంచి హక్కుదారుల హక్కును తీసి ఇవ్వాలి. బంధువులకు, బాటసారులకు, నిరుపేదలకు మీ సొమ్ములో హక్కు ఉంది. బంధువుల హక్కు అందరికన్నా ముందువస్తుంది. నిరుపేదలైన బంధువుల పట్ల సద్బువహారం చేయటం వల్ల రెట్టింపు పుణ్యం లభిస్తుంది. దానం ఇచ్చినందుకు ఒక పుణ్యఫలం, బంధుత్వ హక్కు చెల్లించినందుకు ఇంకొక పుణ్యఫలం! పైగా దీన్ని 'హక్కు' అని ప్రత్యేకంగా చెప్పటం జరిగింది. దానం చేసి గ్రహీత మనస్సును నొప్పించకుండా ఉండాలన్న ఉద్దేశంతో దాన్ని వారి హక్కుగా పేర్కొనటం జరిగింది.

55. అంటే స్వర్గంలో దైవదర్శన భాగ్యం పొందగోరే వారికి అని భావం.

56. వడ్డీ సొమ్మువల్ల ధనం పెరిగినట్లు పైకి కనిపించినా వాస్తవానికి అందులో పెరుగుదల ఉండదు. పైగా ఆ పాపిష్టి సొమ్ము ఇహపరాలలో దారిద్ర్యానికి, వినాశానికి హేతువు అవుతుంది. హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి), తదితర సహాబీలు (రజి), వారి శిష్యుల్లో చాలామంది ఈ ఆయతులోని 'రిబా' అనే పదాన్ని 'వడ్డీ' భావంలో తీసుకోలేదు. దాన్ని వారు "అధిక లాభాన్ని ఆశించి ఇచ్చే కానుక"గా తలపోశారు. ఉదాహరణకు: ఒక పేదవాడు ఒక ధనవంతునికి, లేదా ఒక సామాన్య పౌరుడు ఒక పరిపాలకునికి ఏదన్నా ఒక కానుకను ఇచ్చి, దానికి ప్రతిగా గ్రహీత నుంచి ప్రాపంచిక స్వప్రయోజనాన్ని పెద్దమొత్తంలో ఆశిస్తాడు. తాను ఇచ్చిన దానికి అనేకరెట్లు లాభం తనకు చేకూరాలన్నది అతని ఉద్దేశం. ఇలాంటి కానుక ధర్మవిరుద్ధం కాకపోయినప్పటికీ, సంకల్పంలో ఉన్న కల్మషత్వం మూలంగా దైవసన్నిధిలో దానికి పుణ్యఫలం లభించదు. ఈ నేపథ్యంలో ఆలోచించినప్పుడు ఈ వాక్యానికి తర్జుమా ఇలా ఉంటుంది: "మీరు ఏదన్నా కానుకను ఇచ్చి, దానికి బదులుగా (గ్రహీత నుంచి) మరింత ఎక్కువ

40 ఆ అల్లాహ్ యే మిమ్మల్ని సృష్టించాడు, తర్వాత మీకు ఉపాధిని సమకూర్చాడు, మరి ఆయనే మిమ్మల్ని చంపుతాడు, ఆ తరువాత మిమ్మల్ని బ్రతికిస్తాడు. చెప్పండి! ఈ పనులలో దేన్నయినా చేయగలవాడు మీరు కల్పించే భాగస్వాములలో ఎవడయినా ఉన్నాడా? వారు కల్పించే భాగస్వామ్యాల నుండి అల్లాహ్ ఎంతో పవిత్రుడు, ఉన్నతుడు.

41 ప్రజలు చేజేతులా చేసుకున్న (పాప) కార్యాల మూలంగానే భూమిలోనూ, సముద్రంలోనూ కల్లోలం వ్యాపించింది. వారు చేసుకున్న కొన్ని చేష్టల ప్రతిఫలం అల్లాహ్ వారికి చవిచూపించటానికి (ఇలా జరిగింది). బహుశా వారు (దీనివల్ల) దారికి తిరిగి రావచ్చేమోనని (కూడా ఈ విధంగా జరిగింది).⁵⁸

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَبَتَ آيَاتِي النَّاسِ لِيُبْدِيَ لَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

లభించగలదని ఆశిస్తే, అలాంటి కానుకకు దైవసన్నిధిలో పుణ్యఫలం లభించదు.” (ఇబ్నె కసీర్, ఐసరుత్తఫాసీర్).

57. జకాతు, సదఖాత్ వంటి దానధర్మాల ద్వారా సంపదలో శుభం ఒనగూడుతుంది. దేవుని తరపున ఆ సంపదలో సమృద్ధి (బరకత్) పొందుపరచబడుతుంది. అలాగే ప్రళయదినాన దాని పుణ్యఫలం ఎన్నో రెట్లు పెరిగి ఉంటుంది. ధర్మ సమృతంగా ఆర్జించిన సంపాదన నుండి చేసే దానం ఒక ఖర్జూరానికి సమానంగా ఉన్నాసరే అది పెరిగి పెరిగి ఉహూద్ పర్వతమంత అవుతుందని హదీసులో ఉంది.

(సహీహ్ ముస్లిం - కితాబుజ్జకాత్).

58. ‘భూమిలో’ అంటే జనులు నివసించే భూప్రదేశంలో అని అర్థం. ‘సముద్రంలో’ అంటే సముద్ర మార్గాలలో, తీర ప్రదేశాలలో అని అర్థం. ‘కల్లోలం’ అంటే మానవ సమాజాలలోని ప్రశాంతతను హరించి, ప్రజా జీవితాన్ని స్థంభింపజేసే భయోత్పాత వాతావరణం అన్నమాట! అందువల్ల ఈ పదం చెడుపనులు, ధర్మోల్లంఘనా కార్యాలకు కూడా వర్తిస్తుంది. మనుషులు ఒండొకరిపై దౌర్జన్యం చేస్తున్నారు. దేవుడు విధించిన హద్దులను అతిక్రమిస్తున్నారు. నైతిక నియమాలను కాలరాస్తున్నారు. హత్యలు, దహనాలు సర్వసామాన్యమవుతున్నాయి. ఈ విధంగా మానవుల అపరాధాల కారణంగా నేలపైనా, నీటిలోనూ అరాచకం ఏర్పడింది. అంతేకాదు, వారి దురాగతాల మూలంగా

42 (ఓ ప్రవక్తా!) వారికి చెప్పు :
 “భూమిలో సంచరించి, (మీ) పూర్వీకులకు
 ఏ గతి పట్టిందో కాస్త చూడండి!
 వారిలో అనేకులు ముష్రికులే.”⁵⁹

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٥٩﴾

43 కనుక (ఓ ప్రవక్తా!) ఏ రోజు అల్లాహ్
 తరపునుంచి తొలగిపోయే అవకాశం
 ఎంతమాత్రం లేదో⁶⁰ ఆ రోజు రాక

فَأَمَّا وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمَ لَا مَرَدَ

ఆకాశం ఘోషించింది. భూమి ప్రకోపించింది. దేవుడు వారిపై శిక్షలు అవతరింపజేయ
 సాగాడు. ఉదాహరణకు: కరువు కాటకాలు వచ్చాయి. అంటువ్యాధుల ద్వారా మరణాల
 రేటు పెరిగింది. వరదలు, భూకంపాలు వచ్చాయి. సర్వత్రా భీతావహ పరిస్థితి
 నెలకొన్నది. బ్రతుకు దుర్భరం అయిపోయింది.

మానవులు దైవాజ్ఞల్ని ఉల్లంఘించటాన్ని హాబీగా చేసుకున్నప్పుడు క్రమక్రమంగా
 వారి ఆలోచనలు పెడదారి పడతాయి. ప్రతి చెడ్డకార్యం వారి కంటికి మంచిదిగా
 కనిపిస్తుంది. ఆ విధంగా నీతిబాహ్యత పెరిగిపోతుంది. అప్పుడు ధరణి చెడుగుతో
 నిండిపోతుంది. శాంతి సుస్థిరతల స్థానే అశాంతి అలజడులు తాండవమాడుతాయి.
 హత్యలు లూటీలు రాజ్యమేలుతాయి. దాంతోపాటు ఒక్కోసారి ప్రకృతి వైపరీత్యాలు
 కూడా వెంటాడతాయి. కనీసం ఈ ఆపదల ద్వారానయినా ప్రజలు గుణపాఠం
 నేర్చుకుని, దారికి వస్తారేమోనని, పశ్చాత్తాపం చెందుతారేమోనని ఆశించబడుతుంది.

దీనికి భిన్నంగా ఏ సామాజిక వ్యవస్థ దైవవిధేయత ఆధారంగా ఏర్పడిందో, ఎక్కడైతే
 దైవశాసనాలు అమల్లో ఉన్నాయో, మరెక్కడైతే అన్యాయం స్థానే న్యాయం, ధర్మం
 వర్తిల్లుతున్నదో అక్కడ సర్వత్రా శాంతిసుస్థిరతలు స్థాపితమవుతుంటాయి. దేవుని
 తరపున శుభాలు అవతరిస్తాయి. అందుకే ఒక హదీసులో ఇలా అనబడింది: “భూమిలో
 దేవుని ఒక హద్దును (చట్టాన్ని, శిక్షను) నెలకొల్పటం, అక్కడి మనుషుల పాలిట
 నలభై రోజుల వర్షంకన్నా మేలైనది” (నసాయి, ఇబ్ను మాజ). అలాగే మరొక
 హదీసును కూడా చూడండి : “ఒక పాపాత్ముడు మరణించినప్పుడు అక్కడి మనుషులే
 కాదు, ఆ పట్టణం, అక్కడి వృక్షాలు, జంతువులు కూడా హాయిగా విశ్రమిస్తాయి”
 (సహీహ్ బుఖారీ - కితాబురిఖాఖ్; ముస్లిం - కితాబుల్ జనాయెజ్).

59. ఇక్కడ ముష్రికుల గురించి ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించటం జరిగింది. ఎందుకంటే షిర్క్
 చాలా పెద్ద పాపం. ఇతర పాపకార్యాలు కూడా ఇందులో మిళితమై ఉన్నాయి.
 మనిషి ఏ పాపం చేసినా తన మనోవాంఛల దాస్యానికి లొంగిపోయి చేస్తాడు.

60. అంటే ఆ రోజు రావటం తథ్యం. అది రాకుండా ఎవరూ అడ్డుకోలేరు. కాబట్టి ఆ

ముందే నీ ముఖాన్ని సత్యమైన, స్థిరమైన ధర్మం వైపు మరల్చుకో. ఆ రోజు అందరూ (రెండు వర్గాలుగా) వేర్వేరు అయిపోతారు. ⁶¹

44 తిరస్కారానికి పాల్పడిన వారిపై వారి తిరస్కారపు పాపఫలం పడుతుంది. ఇక సత్కార్యాలు చేసేవారు తమ సౌఖ్యం కోసం (స్వర్గ) మార్గం సుగమం చేసుకుంటున్నారు. ⁶²

45 -విశ్వసించి, సత్కార్యాలు చేసిన వారికి అల్లాహ్ తన కృపతో (మంచి) ప్రతిఫలం వాసగటానికి! ⁶³ ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ ఆయన అవిశ్వాసులను ఇష్టపడడు.

46 శుభవార్తలను అందజేసే గాలులను ⁶⁴ పంపటం కూడా ఆయన శక్తి సూచనల లోనిదే. ఎందుకంటే మీకు తన కనికారపు రుచి చూపించటానికి, ⁶⁵ తన ఆజ్ఞతో

أَلَمْ يَكْفُرْ مِنَ اللَّهِ وَيُؤْمِنُ بِآيَاتِهِ وَيُؤْتِي السَّلَاطِينَ حَقَّهُمْ وَيَخْتَلِفُ أَلْوَانُهُمْ كَالسَّمَاءِ إِذَا غُمَّتْ سُحُومًا كَالسَّمَاءِ إِذَا كَسَحَتْ وَأَسْوَدَتْ يَوْمَئِذٍ تُؤْمِنُ السَّمَوَاتُ سَبْعًا مَعَهُ وَتُؤْمِنُ السُّجُودُ كُلُّهَا وَالْحُكَّامُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمَلَائِكَةُ الْمُسَبِّحُونَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣١﴾

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا لِقَاءَ لَهُم بِسَاءِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَأَكْرَبُ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٣﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ لِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُخْرِجَ فِي الْفَلَكِ بَأْمْرِهِ السَّحَابَ لِيُنزِلَ مِنْ فَضْلِهِ

రోజు (ప్రళయదినం) రాకమునుపే దైవవిధేయతా మార్గాన్ని అవలంబించాలి. సత్కార్యాలతో తమ ఒడిని నింపుకోవాలి.

61. ఆ రోజు మానవులు రెండు వర్గాలుగా విడిపోతారు. వారిలో ఒకటి విశ్వాసుల వర్గం, మరొకటి అవిశ్వాసుల వర్గం అయి ఉంటుంది.

62. 'మహ్మదున్' అంటే మార్గాన్ని సుగమం చేసుకోవటం, తివాచీలు పరచటం అని అసలు అర్థం. సత్కార్యాలు చేసే వ్యక్తి స్వర్గంలో తన విశ్రాంతి స్థలం కోసం తన దారిని సుగమం చేసుకుంటూ ఉంటాడని ఇక్కడ భావం.

63. అంటే స్వర్గ ప్రవేశం కొరకు కేవలం సత్కార్యాలంటే సరిపోదు. దానికి తోడు దైవకృప కూడా అనివార్యమే. ఆయన కటాక్షం లేకుండా ఎవరూ స్వర్గంలో కాలుమోపలేరు. ఆయన ఒక్కోసత్యర్థకు పది నుంచి ఏడు వందల రెట్ల వరకు పుణ్యఫలాన్ని పెంచుతాడు. అంతకన్నా ఎక్కువ కూడా ఇస్తాడు.

64. అంటే ఈ చల్లని గాలులు వర్ష సూచనగా ఉంటాయి.

నావలు నడవటానికి,⁶⁶ తన కృపను (ఉపాధిని) మీరు అన్వేషించటానికి,⁶⁷ మీరు కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా మసలుకోవటానికిగాను⁶⁸ (ఆయన ఇదంతా చేస్తున్నాడు).

47 మేము నీకు పూర్వం కూడా ప్రవక్తలను వారి జనుల వద్దకు పంపాము. వారు వారి వద్దకు నిదర్శనాలను తీసుకుని వెళ్ళారు. ఆ తరువాత మేము అపరాధులకు ప్రతీకారం చేశాము. (ఎందుకంటే) విశ్వాసులకు సహాయపడటం మా బాధ్యత.⁶⁹

وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءُواهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَأَتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرُمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٥﴾

65. వర్షం పడినప్పుడు మనుషులు చెప్పలేని హాయిని ఆస్వాదిస్తారు. అంతేగాక ఈ బీటలు వారిన నేల వర్షపు నీటికి పులకిస్తుంది. నలువైపులా పచ్చిక మొలుస్తుంది.
66. ఈ గాలుల ఆధారంగా నావలు కూడా నీటిలో నడుస్తాయి. అయితే మానవుడు ప్రస్తుతం తన తెలివితేటలను ఉపయోగించి యంత్రం ద్వారా నడిచే నావలను, ఓడలను తయారుచేశాడు. కాని ఆ ఓడలకు సయితం వాతావరణం సానుకూలంగా ఉండటం అవసరం. దేవుడే గనక తలచుకుంటే తుఫాను, వాయుగుండాల ద్వారా ఈ పెద్ద పెద్ద ఓడలను సయితం ముంచివేయగలడు.
67. అంటే ఈ నౌకాయానం ద్వారా మీరు దేశదేశాలు పర్యటించి, వర్తకం చేసి మీ జీవనోపాధిని సమకూర్చుకుంటున్నారు. అలాగే ఈ వర్షపు నీటి ద్వారా మీరు వ్యవసాయం చేసి పంటలు పండిస్తున్నారు.
68. అనంతమైన ఈ అనుగ్రహాలను దేవుడు మీపై ఎందుకు కురిపిస్తున్నట్టు? జీవితంలో మీరు వాటి ద్వారా లబ్ధిని పొంది, దైవానికి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటారనే కదా!
69. ఓ ముహమ్మద్ (సఅసం)! మేము నిన్ను నీ జాతి వారివద్దకు ప్రవక్తగా చేసిపంపినట్లే, గతంలో ఎన్నో జాతుల వద్దకు ఎంతోమంది ప్రవక్తలను పంపి ఉన్నాము. వారు నిదర్శనాలు, మహిమలతో సహా వారి వద్దకు వెళ్ళారు. అయినప్పటికీ ఆయా జాతుల వారు తమ ప్రవక్తలను విశ్వసించలేదు సరికదా వారిని త్రోసిపుచ్చారు. ఎట్టకేలకు మేము వారి నేరాల, పాపాల కారణంగా వారిని శిక్షించి, విశ్వసించిన వారిని మాత్రం రక్షించాము. ఎందుకంటే మాకు విధేయత చూపినవారిని ఆదుకోవటం

48 అల్లాహ్ యే గాలులను పంపిస్తున్నాడు. అవి మేఘాలను ఎత్తుతాయి. ⁷⁰ ఆ తరువాత అల్లాహ్ తన అభీష్టానికనుగుణంగా వాటిని ఆకాశంలో విస్తరింపజేస్తాడు. ⁷¹ మరి వాటిని తునాతునకలుగా చేస్తాడు. ⁷² ఆ తరువాత వాటి మధ్యలో నుంచి వర్షపు నీటి బిందువులు వెలువడటాన్ని నువ్వు చూస్తావు. ⁷³ ఆ తరువాత అల్లాహ్ ఆ వర్షపు నీటిని తన దాసులలో తాను కోరిన వారిపై కురిపించినపుడు వారు ఆనందంతో పులకించిపోతారు.

49 మరి నిజానికి ఆ వర్షం తమపై కురవకముందు వారు నిరాశా నిస్పృహలకు లోనై ఉండేవారు.

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيْحَ فَتُنْفِثُ السَّحَابَ ۖ يَبْسُطُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كَيْفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ۗ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٧٠﴾

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ أَنْ يُنزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ بَلَدٍ لَمَلِيئِينَ ﴿٧١﴾

మా బాధ్యత - ఈ విధంగా అంతిమ దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ (స)ను, ఆయన అనుయాయులను ఈ ఆయతులో దేవుడు ఓదార్చాడు. అవిశ్వాసుల ఆగడాలకు, ముష్టిక్కుల ధిక్కార వైఖరికి ఆందోళన చెందాల్సిన అవసరం లేదనీ, ఇదేదో కొత్త విషయం కాదనీ, పూర్వం దైవప్రవక్తలందరికీ ఇలాంటి పరిస్థితులే ఎదురయ్యాయని చెప్పటం జరిగింది. ఈ ఆయతులో అవిశ్వాసులకు కూడా హెచ్చరిక ఉంది. ఒకవేళ వారు గనక తమ తిరస్కార ధోరణిని మానుకుని దారికి రాకపోతే వెనుకటి జాతులకు పట్టిన గతే వారికీ పడుతుందని చెప్పబడింది. చివరకు దైవసహాయం లభించేది విశ్వాసులకే.

70. అంటే - ఆకాశంలో మేఘమాలికలు ఎక్కడ ఉన్నా గాలులు వాటిని వెంటబెట్టుకు పోతాయి.
71. ఒక్కోసారి మేఘాలు దట్టంగా ఆవరించేలా చేస్తాడు. ఒక్కోసారి వాటిని చాలా వేగంగా గగన వీధుల్లో నడిపిస్తాడు. ఒక్కోసారి ఈ మబ్బు తునకలను ఒకదానిపై ఒకటి - పొరలు పొరలుగా - ఏర్పరుస్తాడు. కొన్నిసార్లు వాటిని ఆకాశమంతా ఆవరించేలా చేస్తాడు. జాగ్రత్తగా గమనిస్తే మేఘాల ఈ పరిస్థితి అర్థం అవుతుంది.
72. కారు మబ్బులు ఆకాశాన్ని క్రమ్ముకున్న తరువాత, వాటిని ఖండఖండాలుగా విభజిస్తాడు.

50 మరి నువ్వు అల్లాహ్ కారుణ్య చిహ్నాలను చూడు - భూమిని, చచ్చిన తరువాత ఏ విధంగా ఆయన బ్రతికిస్తున్నాడో!? ఆయన మృతులను బ్రతికిస్తాడన్న విషయంలో కూడా ఎలాంటి సందేహానికి తావు లేదు.⁷⁴ ఆయనకు ప్రతిదీ చేయగల శక్తి ఉంది.

51 ఒకవేళ మేము తీవ్రమైన (చెడు) గాలిని పంపినట్లయితే, తమ పంట పొలాలు పసుపుపచ్చగా వాడి పోవటం చూసి, అటుపిమ్మట వారు కృతఘ్నులుగా తయారవుతారు.⁷⁵

52 (ఓ ప్రవక్తా!) నువ్వు ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ మృతులకు వినిపించలేవు.⁷⁶ నీవు

فَأَنْظُرْ إِلَىٰ الثَّرَاوَةِ الَّتِي يُبْعَثُ فِيهَا الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُعْجِزٌ لِّلْمُتَّقِينَ ۝۷۰

وَلَمَّا أَرْسَلْنَا زَيْدًا وَمُصَافِرًا فَطَلُّوا مِنَّا
بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝۷۱

وَأَنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الْقَمْرَ الدُّعَاءَ إِذَا

73. ఆ మబ్బు తునకల నుంచి అల్లాహ్ తాను తలచినవారిపై ధారాపాతంగా వర్షం కురిపిస్తాడు. అప్పటి వరకూ వర్షం కోసం ఆశగా ఎదురు చూసినవారు ఆ వర్షానికి ఆనందంతో పరవశించిపోతారు.

74. 'ఆసారు రహ్మాతిల్లాహ్' అంటే వర్షం మూలంగా ఉత్పత్తి అయ్యే పండ్లు ఆహారధాన్యాలు అని భావం. వీటిద్వారా ప్రజలు సిరిసంపదలతో తులతూగుతారు. 'చూడు' అంటే గుణపాఠం గ్రహించే ఉద్దేశంతో చూడమని భావం. ఈనాడు దేవుడు మృతభూమి నుంచి మొక్కల్ని ఎలా మొలకెత్తిస్తున్నాడో అలాగే ప్రళయదినాన ఆయన సమాధుల నుంచి మృతులను బ్రతికించి లేపుతాడు. ఇలా చేయటం ఆయనకు ఎంతమాత్రం కష్టం కాదు.

75. ఈ ఆయతులో అల్లాహ్ ఇలా సెలవిచ్చాడు : "ఏ విధంగా మేము వర్షపు నీరు ద్వారా నేలను పచ్చగా - కళకళలాడేలా - చేశామో అదేవిధంగా మేము వడగాడ్పుల ద్వారా లేదా చెడు గాలుల ద్వారా ఈ పచ్చికను పసుపు పచ్చగా మాడ్చివేయగలము. చేతికి వస్తుందనుకున్న పంట తెగులు పట్టిపోతే - నిన్న సంతోషంతో కేరింతలు కొడుతున్న వారే ఇప్పుడు కృతఘ్నులుగా మారిపోతారు. మాపై నిందలు, నిష్కారాలు మొదలెడతారు. అంటే దైవాన్ని నమ్మని వారిలో సహనమూ ఉండదు, ధైర్యమూ ఉండదు. పైగా వారు అల్పసంతోషులై ఉంటారు. కాస్తంత లాభం చేకూరగానే ఆనందంతో

పిలిచినప్పుడు వెన్ను చూపి వెళ్ళిపోయే⁷⁷
చెవిటివారికి కూడా⁷⁸ (నీ వాణిని)
వినిపించలేవు.

53 నువ్వు గుడ్డివారిని కూడా వారు
పయనిస్తున్న పెడత్రోవ నుంచి సన్మార్గానికి
తేలేవు.⁷⁹ మా ఆయతులను విశ్వసించే
వారికి మాత్రమే నువ్వు (నీ సందేశాన్ని)
వినిపించగలవు.⁸⁰ వారు మాత్రమే
విధేయత చూపుతారు.⁸¹

54 అల్లాహ్ - ఆయనే మిమ్మల్ని బలహీన
స్థితిలో పుట్టించాడు.⁸² మరి ఈ బలహీ
నత తరువాత (మీకు) బలాన్ని ఇచ్చాడు.⁸³

وَلَوْ اٰمَدُوْا

وَمَا اَنْتَ بِهٰدٍ الْعُمِّيَّ عَنْ صَلٰتِهِمْ اِنْ تَسْمِعُ الْاٰمَنَ يُّؤْمِنُ
بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ

اِنَّهُ الْاَلٰهِيْ خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعِيْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعِيْفٍ

- ఎగిరి గంతేస్తారు. కాస్త ఎదురు దెబ్బ తగలగానే తారెత్తిపోతారు. అయితే విశ్వసించిన వారు అలాంటివారు కారు. వారు రెండు అవస్థలలోనూ మధ్యేమార్గాన్ని అవలంబిస్తారు.
76. అంటే వారి పరిస్థితి మరణించిన వారిలా ఉంది. మృతులలో చలనం ఉండదు. గ్రాహ్యశక్తి ఉండదు. వీళ్లు కూడా అంతే. వీళ్ల ముందు నువ్వు ఎంత వినిపించినా ఏమీ లాభం లేదు.
77. ఇది వారి వైముఖ్య ధోరణికి ఒక తార్కాణం అన్నమాట. అసలే వారు నిర్జీవులు, చెవిటి వారంటే, ఆపైన వెనుతిరిగిపోయే వారు కూడా. కాబట్టి సత్యవాక్కు వారి కర్ణపుటాలను తాకదు.
78. బధిరుల ముందు బాకా ఊదితే ఎంతో వీళ్లముందు దైవవాణిని వినిపించటం కూడా అంతే.
79. కళ్లున్నవారు తమ కంటిచూపు ద్వారా ప్రయోజనం పొందుతారు. కాని వారు ఆ విధంగా ప్రయోజనం పొందకుండా గుడ్డిగా ప్రవర్తిస్తున్నారు. అలాగే వారికి మనోనేత్రం కూడా లేదు. అలాంటప్పుడు వారు మార్గవిహీనత యొక్క ఊబిలో నుంచి బయటికి ఎలా రాగలుగుతారు?
80. ఎందుకంటే వారు దైవభక్తిపరులు. నీవు వినిపించే విషయాలను కడు సావధానంగా వింటారు. వాటిపై చింతన చేస్తారు. దైవసూచనల లోతుల్లోకి పోయి, వాటి మర్మం గ్రహిస్తారు.
81. వారిముందు సత్యం గనక వస్తే వెంటనే తలవంచుతారు. దాన్ని చిత్తపద్ధితో అనుసరిస్తారు.

మరి ఈ బలం తరువాత మళ్లీ (మీకు) బలహీనతను ఇచ్చాడు, వృద్ధాప్యానికి చేర్చాడు.⁸⁴ ఆయన తాను తలచినది సృష్టిస్తాడు.⁸⁵ ఆయన అన్నీ తెలిసినవాడు, అన్నింటిపై అధికారం కలవాడు.

قَوْلُهُ تَرَجَّلَ مِنْ بَعْدِ قَوْلِهِ صَاعًا وَسَبَّعًا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٨٥﴾

82. ఇక్కడి నుంచి సృష్టికర్త అయిన అల్లాహ్ తన శక్తి సూచనలకు సంబంధించిన మరో అద్భుత విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తున్నాడు. అది మనిషి సృష్టి ప్రక్రియలోని వివిధ దశలను విశదీకరిస్తోంది. మనిషిని బలహీన స్థితిలో పుట్టించటమంటే అత్యంత అల్పమైన వీర్యపు బిందువుతో సృష్టించటం అన్నమాట! లేదా శైశవ దశ అనే అర్థమయినా కావచ్చు.
83. అంటే ఇది యవ్వన దశ. ఈ దశలో మానవుడు శారీరకంగా, మానసికంగా పరిపక్వ స్థితికి చేరుకుంటాడు.
84. మళ్లీ బలహీనస్థితి అంటే శరీరంలోని జవసత్వాల క్షీణదశ మొదలవటం అన్నమాట. ఈ దశలో మనిషి అలసిపోతూ ఉంటాడు. వృద్ధాప్యం అంటే ముసలితనం అన్నమాట. ఈ వార్షిక స్థితిలో మనిషి జవసత్వాలు ఉడిగిపోతాయి. ధైర్యం కోల్పోతాడు. ఏం చేయాలనుకున్నా శరీరావయవాలు సహకరించవు. జ్ఞాపకశక్తి తగ్గిపోతుంది. జుత్తు నెరిసిపోతుంది. దివ్యఖుర్ఆన్లో అల్లాహ్ మనిషి జీవితానికి సంబంధించిన ఈ నాలుగు దశలను పేర్కొన్నాడు. కొంతమంది పండితులు ఈ నాలుగు దశలకు మరిన్ని దశలను కూడా చేర్చి మరింత వివరంగా విశ్లేషించారు. ఉదాహరణకు: ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ ఇలా అంటున్నారు : మనిషి వరుసగా ఈ ఒక్కొక్క దశనూ అధిగమిస్తాడు. అతని పుట్టుకకు అసలు మూలం మట్టి. అంటే అతని పితామహుడైన ఆదం (అలైహిస్సలాం) మట్టితో సృజించబడ్డారు. లేదా మట్టిలో నుంచి ఉత్పన్నమైన ఆహారాన్ని తిని మనిషిలో వీర్యం ఉత్పత్తి అవుతుంది. ఆ వీర్యం మాతృగర్భంలోకి వెళ్ళి మనిషి ఉనికికి శ్రీకారం చుడుతుంది. ఆ విధంగా 'మట్టి' మానవ సృష్టిలో కీలక పాత్ర పోషిస్తోంది. ఆ వీర్యం మిశ్రమ బిందువు (నుత్ఫా)గా తయారవుతుంది. తర్వాత అది నెత్తుటి గడ్డ (అలఖా) గా మారుతుంది. తరువాత అది మాంసపుముద్ద (ముజ్గా) అవుతుంది. ఆపై ఎముకలు కూర్చబడతాయి. వాటిపై మాంసం ఎక్కించ బడుతుంది. అటుపిమ్మట ప్రాణం పోయబడుతుంది. ఆ తరువాత తల్లి కడుపును చించుకు పుట్టినప్పుడు కూడా అతను కడు నిస్సహాయ స్థితిలో కోమలంగా ఉంటాడు. ఆ తరువాత క్రమక్రమంగా పెరుగుతాడు. బాల్య దశనుంచి ప్రాజ్ఞదశకు చేరుకుంటాడు. ఆ తరువాత యుక్తవయస్సుకు చేరుకుంటాడు. ఆ తరువాత నెమ్మదిగా యౌవనం

55 ప్రళయ ఘడియ సంభవించిననాడు⁸⁶ అపరాధులు, తాము (ప్రపంచంలో) ఒక్క గడియకాలం కన్నా ఎక్కువగా ఉండలేదని ప్రమాణాలు చేస్తారు.⁸⁷ (ఇహలోకంలో కూడా) వారు ఇలాగే తిరిగిపోతూ ఉండే వారు.⁸⁸

56 అయితే జ్ఞానమూ, విశ్వాసమూ వొసగ బడినవారు ఇలా సమాధానమిస్తారు⁸⁹: “మీరు దైవగ్రంథంలో (లిఖించబడి) ఉన్నట్లే⁹⁰ ప్రళయదినం వరకూ ఆగి ఉన్నారు.⁹¹ నేటి ఈ దినం ప్రళయదినమే. కాని మీరు మాత్రం నమ్మేవారే కాదు.”⁹²

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقِيمُ الْمُجْرِمُونَ ۗ مَا لَكُمْ آخِرَ سَاعَةٍ
كَذَلِكَ كَانُوا يُفَكَّرُونَ ﴿٥٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ ۖ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ
وَلَكُمْ كُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

క్షీణించటం మొదలవుతుంది. వృద్ధాప్య ఛాయలు తొంగిచూస్తాయి. కడకు పండు ముసలివాడవుతాడు. అంతే! మృత్యువు అతన్ని తన ఒడిలోకి తీసేసుకుంటుంది.

85. ఇందులోనే పెక్కు దశలు చేరి ఉన్నాయి.

86. ‘సాఅహ్’ (السَّاهُونَ) అంటే ప్రళయం. అసలు నిఘంటువులో ‘సాఅహ్’కు ఘడియ కాలం, క్షణకాలం అనే అర్థాలున్నాయి. ప్రళయాన్ని సాఅహ్ అని ఎందుకంటారంటే, అల్లాహ్ ప్రళయాన్ని సంభవింపజేయాలని అనుకున్నప్పుడు క్షణంలో దాన్ని సంభవింపజేస్తాడు. లేక ప్రళయం ప్రాపంచిక జీవితపు అంతిమ ఘడియ కావటం మూలంగా దానిని ఆ పేరుతో పిలిచి ఉండవచ్చు.

87. ఈ ప్రమాణాలు వారు ప్రపంచ జీవితంలోగాని లేక సమాధుల్లో ఉన్నప్పుడుగాని చేస్తారు. ప్రపంచ జీవితంలోనే చేస్తారనుకుంటే - ప్రపంచంలో తాము ఎంతకాలం ఉన్నారో తెలియక కాదు, వారికి తెలిసే ఉంటుంది. అయినప్పటికీ వారు తమ పాత అలవాటు ప్రకారం అబద్ధపు ప్రమాణాలు చేస్తారు. ఒకవేళ సమాధుల్లో ఇలాంటి ప్రమాణాలు చేస్తారనుకుంటే - తమ అజ్ఞానం మూలంగా వారు అలా చేస్తారు. తాము సమాధుల్లో ఎంతకాలం గడిపారో వారికి తెలిసి ఉండదు. మరికొంతమంది విద్వాంసుల అభిప్రాయంలో పరలోకంలోని తీవ్రత ముందు ప్రాపంచిక జీవితం వారికి ఒక గడియ కాలం లాగా తోస్తుంది.

88. మూలంలో ‘యూఫకూన్’ (يُؤْفَكُونَ) అని వచ్చింది. అరబీలో ‘అఫకర్రజులు’ అని అంటే అతను సత్యం నుంచి తప్పాడు అని అర్థం.

89. ఈ జ్ఞానులు ప్రపంచంలో కూడా ఇలాగే బోధిస్తూ ఉండేవారు.

57 కాబట్టి ఆ రోజు దుర్మార్గులకు, వారు చెప్పుకునే క్షమాపణలు (సంజాయిషీలు) వారికి ఎలాంటి లాభాన్నీ చేకూర్చవు. “క్షమాపణలు కోరుకోండి” అని వారితో అనటం కూడా జరగదు. ⁹³

58 నిశ్చయంగా మేము ఈ ఖుర్ఆన్లో జనుల కోసం అన్నిరకాల దృష్టాంతాలనూ వివరించాము. ⁹⁴ నువ్వు వారి దగ్గరకు ఏ సూచనను తెచ్చినా, ⁹⁵ “మీరంతా మిథ్యా వాదులే” అని ⁹⁶ ఈ అవిశ్వాసులు చెబుతారు.

59 ఈ విధంగా అల్లాహ్ అజ్ఞానుల హృదయాలకు సీలు వేసేస్తాడు.

يَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعَادِرُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٩٣﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا لِلتَّائِسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْتَلُونَ ﴿٩٤﴾

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

90. ఇక్కడ ‘దైవగ్రంథంలో (లిఖించబడి) ఉన్నట్లు’ అంటే అల్లాహ్ జ్ఞానం, ఆయన నిర్ణయం అని భావం. అంటే లౌహె మహ్ పూజ్ అన్నమాట.
91. అంటే - పుట్టిననాటి నుంచీ ప్రళయదినం వరకూ.
92. ఆ రోజు రావటం తథ్యం అంటే మీరు నమ్మేవారు కాదు. పైగా మీరు ఈ మాటలను ఎగతాళి చేసేవారు. ‘ఏదీ, ఆ దినాన్ని తీసుకు రా చూద్దాం’ అని వేళాకోళం చేసేవారు.
93. వారిని ప్రపంచంలోకి పంపించి, పశ్చాత్తాపం చెంది, దైవవిధేయతా మార్గాన్ని అవలంబించే మరో అవకాశం ఏదీ ఇవ్వబడదు.
94. ఈ దృష్టాంతాల ద్వారా షిర్క్ ఖండించబడింది. దేవుని ఏకత్వం రూఢీ చేయబడింది. ప్రవక్తల సత్యసంధతను రుజువు చేయటం జరిగింది.
95. దివ్య ఖుర్ఆన్లో పొందుపరచబడిన నిదర్శనాన్ని వారికి వినిపించినా, లేక వారి కోరిక మేరకు ఏదన్నా చమత్కారాన్ని వారి ముందు ప్రదర్శించినాసరే వారు నమ్మరు గాక నమ్మరు.
96. పైగా వారు, మిమ్మల్ని మాంత్రికులుగానో, అసత్యవాదులుగానో అభివర్ణించి తిరిగి పోతారు. ఎందుకంటే దేవుడు వారి హృదయ కవాటాలను మూసివేశాడు. వారు మార్గభ్రష్టత యొక్క ఆఖరి అంచులకు చేరుకున్నారు. ఇక వారు సన్మార్గానికి వచ్చే అవకాశాలు ఏమాత్రం లేవు.

60 కనుక (ఓ ప్రవక్తా!) నువ్వు సహనం వహించు.⁹⁷ నిశ్చయంగా అల్లాహ్ వాగ్దానం సత్యమైంది. నమ్మకం లేని వారు నిన్ను తడబాటుకు లోను చేసే స్థితి రాకూడదు సుమా!⁹⁸

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الْآيَاتُ
لَا يُؤْتُونَ

97. అందువల్ల వారి ప్రేలాపనలకు, శత్రుత్వ వైఖరికి నువ్వు చలించిపోకు. పైగా నువ్వు ఉత్తమరీతిలో ఓపికపట్టు. ఎందుకంటే దేవుడు నీకు తోడ్పడతానని వాగ్దానం చేశాడు. ఈ వాగ్దానం తప్పకుండా నెరవేరుతుంది.
98. వారు నిన్ను రెచ్చగొట్టే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. నువ్వు మాత్రం రెచ్చిపోవద్దు. పైగా నువ్వు నీ వాదంపై స్థిరంగా ఉండు. నిగ్రహం పాటించు. వారి బెదిరింపులకు జడుసు కుని ఆత్మరక్షణలో పడిపోకు. నీ వైఖరిని మార్చుకోకు. నువ్వు ఏమాత్రం బెసికినా వారు నిన్ను ఆటపట్టించే ప్రయత్నం చేస్తారు.

